

The Role of Students' Academic Emotions and Family Emotional Climate in Predicting School Bonding

Mahdiyeh Yahyanezhad¹ | Afsaneh Marziyeh² | Hossien Jenaabadi³

1. Ph.D. Candidate, Department of Education, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. E-mail: Mahdiyeh75yahyanezhad@gmail.com
2. Corresponding Author, Associate Professor, Department of Education, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. E-mail: marziyeh@ped.usb.ac.ir
3. Professor, Department of Education, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. E-mail: hjenaabadi@ped.usb.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 20 May 2024 Received in revised form: 3 April 2025 Accepted: 16 June 2025 Published online: 18 June 2025 Keywords: School Bonding, Academic Emotions, Family Emotional Climate.	The present research was conducted with the aim of examining the role of students' academic emotions and family emotional climate in predicting school bonding. The research method was applied in terms of purpose and correlational in nature. The statistical population of this study included all eighth-grade students in Bajestan city during the academic year 2022-2023, totaling 263 individuals, from which a sample size of 152 participants (79 male students, 73 female students) was selected using stratified random sampling method based on Krejcie and Morgan's table. Data collection was conducted using the Academic Emotions Questionnaire (Pekrun et al., 2002), the Family Emotional Climate Questionnaire (Heilbrun, 1964), and the School Bonding Questionnaire (Rezaei Sharif et al., 2014). The data were analyzed using Pearson correlation coefficient and multiple regression statistical methods through SPSS software version 26. The findings showed that there was a significant relationship between academic emotions and family emotional climate (and its components) with students' school bonding at the 0.01 level. The results also indicated that positive academic emotions could predict 35%, negative academic emotions 29%, and family emotional climate 25% of the variance in students' school bonding. Based on the findings of this research, to strengthen students' school bonding, teachers should enhance positive learning emotions by creating a positive educational environment, and parents should also provide the foundation for their children's interest in school through creating a supportive emotional climate at home. The collaboration between school and family in creating positive emotional experiences plays a key role in increasing students' attachment to the educational environment.
Cite this article: Yahyanezhad, M., Marziyeh, A., & Jenaabadi, H. (2025). The Role of Students' Academic Emotions and Family Emotional Climate in Predicting School Bonding. <i>Journal of Educational Psychology Studies</i>, 22 (58), 201-218. DOI: 10.2211/JEPS.2025.48793.5738	
 © The Author(s). DOI: 10.2211/JEPS.2025.48793.5738 Publisher: University of Sistan and Baluchestan	

نقش هیجانات تحصیلی دانش‌آموزان و جو عاطفی خانواده در پیش‌بینی پیوند با مدرسه

مهديه يحيى نژاد¹ | افسانه مرزیه² | حسین جناآبادی³

1. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه آموزش و پرورش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه: Mahdihyeh75yahyanezhad@gmail.com

2. نویسنده مسئول، دانشیار، گروه آموزش و پرورش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه:

marziyeh@ped.usb.ac.ir

3. استاد، گروه آموزش و پرورش، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه:

hjenaabadi@ped.usb.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش هیجانات تحصیلی دانش‌آموزان و جو عاطفی خانواده در پیش‌بینی پیوند با مدرسه انجام شد. روش پژوهش حاضر بر اساس هدف (کاربردی)، و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پایه هشتم شهرستان بجستان در سال تحصیلی 1401-1402 به تعداد 263 نفر بودند که براساس جدول کرجسی مورگان حجم نمونه 152 نفر (79 نفر دانش‌آموز پسر، 73 نفر دانش‌آموز دختر) به صورت روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه هیجان تحصیلی (پکران و همکاران، 2002)، پرسشنامه جو عاطفی خانواده (هیل‌برن، 1964) و پرسشنامه پیوند با مدرسه (رضایی شریف و همکاران، 1393) انجام شد. داده‌ها با روش آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند گانه با استفاده از نرم‌افزار spss نسخه 26 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد بین هیجان تحصیلی و جو عاطفی خانواده (و مؤلفه‌های آن) با پیوند با مدرسه دانش‌آموزان در سطح 0/01 رابطه معناداری وجود داشت. نتایج نیز بیانگر این بود که هیجان‌های مثبت تحصیلی توانست 35 درصد و هیجان‌های منفی تحصیلی 29 درصد و جو عاطفی خانواده نیز 25 درصد از تغییرات پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان را پیش‌بینی نمایند. بر اساس یافته‌های این پژوهش، برای تقویت پیوند دانش‌آموزان با مدرسه، معلمان باید با ایجاد فضای آموزشی مثبت، هیجانات مثبت یادگیری را تقویت کنند و والدین نیز از طریق ایجاد جو عاطفی حمایتگر در خانه، زمینه علاقه‌مندی فرزندان به مدرسه را فراهم آورند. همکاری مدرسه و خانواده در ایجاد تجربیات عاطفی مثبت، نقش کلیدی در افزایش تعلق دانش‌آموزان به محیط تحصیلی دارد.
تاریخ دریافت: 1403/2/31	
تاریخ ویرایش: 1404/1/14	
تاریخ پذیرش: 1404/3/26	
تاریخ انتشار: 1404/3/28	
واژگان کلیدی:	
پیوند با مدرسه،	
هیجانات تحصیلی،	
جو عاطفی خانواده.	

استناد: يحيى نژاد، مهديه؛ مرزیه، افسانه؛ و جناآبادی، حسین (1404). نقش هیجانات تحصیلی دانش‌آموزان و جو عاطفی خانواده در پیش‌بینی

پیوند با مدرسه. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، 22 (58)، 201-218.

DOI: 10.2211/JEPS.2025.48793.5738

مقدمه

مدرسه یکی از مهم‌ترین محیط‌هایی است که بر رشد در دوران نوجوانی تأثیر می‌گذارد، زیرا تجاربی که دانش‌آموزان در این مرحله از زندگی کسب می‌کنند به متغیری تبدیل می‌شود که منجر به نقاط عطف در مسیر زندگی آنها می‌شود (واگوس و کاروالهایس¹، 2022). در سالیان گذشته روان‌شناسانی که در حوزه تعلیم و تربیت متخصص هستند به بررسی متغیرهای مربوط به مدرسه پرداخته‌اند و یکی از متغیرهای جدید در این حوزه "پیوند با مدرسه"² است. این مفهوم که به «ارتباط» دانش‌آموز با مدرسه و تمام جنبه‌های زندگی تحصیلی اشاره دارد، با پیامدهای مختلف رشدی و انطباقی مرتبط است (مادوکس و پرینز³، 2003؛ به نقل از یین⁴ و همکاران، 2021). مفهوم پیوند با مدرسه نشان دهنده ارتباطاتی است که دانش‌آموزان در مدرسه خود تجربه می‌کنند که شامل موارد ذیل است: دانش‌آموزان تا چه حد احساس می‌کنند که توسط معلمان خود مورد توجه و احترام قرار می‌گیرند و به معلمان و مدرسه خود وابسته هستند، سطح مشارکت در مدرسه و تعهد به باورها و ارزش‌های مدرسه (اولزرن و گرینبرگ⁵، 2011). به عبارت ساده‌تر پیوند با مدرسه به رابطه دانش‌آموزان با معلمان و همکلاسی‌هایشان و احساس تعلق آنها نسبت به مدرسه اطلاق می‌گردد (وی و همکاران؛ به نقل از شاه‌حسینی و همکاران، 1403). پیوندهای قوی با نهادهای اجتماعی مانند مدرسه ممکن است به درونی‌سازی ارزش‌های مثبت منجر شود و به عنوان کنترل غیررسمی بر رفتار عمل کند (چاترئیس و پیچ⁶، 2021). پیوند با مدرسه با کاهش رفتارهای بزهکارانه در دختران (کینوشیتا⁷ و همکاران، 2024) و کاهش دلزدگی تحصیلی (صالحی‌افشار و همکاران، 1403)، همراه است و با جهت‌گیری هدف و هویت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار دارد (پلرودی هراتیر و عاشوری، 1402). پیوند با مدرسه می‌تواند با پیشرفت تحصیلی، انگیزه و سطوح بالای شادی مرتبط باشد (مایا⁸ و همکاران، 2021). پیوند با مدرسه مفهومی چند بعدی است که دارای اجزای رفتاری و هیجانی می‌باشد (آلن و همکاران، 2021؛ به نقل از تعمی و همکاران، 1403). نتیجه پژوهش محققان آموزشی نشان می‌دهد که احساسات مثبت

¹ Vagos & Carvalhais

² School bonding

³ Maddox & Prinz

⁴ Yin

⁵ Oelsner & Greenberg

⁶ Charteris & Page

⁷ Kinoshita

⁸ Maiya

می‌تواند مشارکت تحصیلی دانش‌آموزان را، که عاملی کلیدی در حفظ انگیزه، پشتکار و عملکرد کلی تحصیلی آنهاست، افزایش دهد (سان و لیو¹، 2023).

احساسات تجربه شده توسط دانش‌آموزان در مدرسه یا محیط تحصیلی مرتبط با یادگیری و فعالیت‌های تحصیلی و نتایج آنها به عنوان هیجانات تحصیلی تعریف می‌شود (پکران²، 2002؛ به نقل از دیمیتروپولو³ و همکاران، 2025)

نظریه کنترل-ارزش پکران چارچوبی برای بررسی هیجانات تحصیلی دانش‌آموزان به شمار می‌رود بر طبق این نظریه واکنش‌های عاطفی افراد توسط ارزیابی‌های شناختی آنان صورت می‌گیرد (چن و لو⁴، 2022). پکران (2006) هیجان‌های تحصیلی را به هیجانات مثبت و منفی تقسیم کرد. کلاس درس یک مکان احساسی به شمار می‌رود و دانش‌آموزان اغلب در محیط‌های آموزشی احساساتی منفی مانند ترس، خشم، شرم یا ملال و احساسات مثبتی مانند لذت، امید، غرور و رضایت را تجربه می‌کنند و تعامل با دانش‌آموزان می‌تواند احساسات شدید را برانگیزد (پکران، 2024). شواهد پژوهشی حاکی از آن است که هیجانات نقش مهمی در یادگیری، روابط اجتماعی و حضور در مدرسه ایفا می‌کنند. (پکران و همکاران، 2014). هیجان تحصیلی با فعالیت‌های تحصیلی و نتایج حاصل از آن ارتباط دارد (میرانی و همکاران، 1399). نتایج پژوهش شیخ‌الاسلامی و همکاران (1400) نشان داد بین هیجان تحصیلی مثبت در دانش‌آموزان دختر و پیوند با مدرسه رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. یافته‌های پژوهش مرآتی و همکاران (1400) بیانگر این بود که بین خوش‌بینی و طرحواره‌های هیجانی با پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. دانش‌آموزان در دو محیط هیجانی به نام خانه و مدرسه زندگی می‌کنند و رفتار و عملکردشان تحت تاثیر محیط خانه و مدرسه قرار می‌گیرد (سلیمانی شبیلو و همکاران، 1398).

خانواده قدیمی‌ترین و با ارزش‌ترین نهادی است که انسان برای تنظیم و یکپارچه‌سازی رفتار خود طراحی کرده است. محیط خانواده شامل اعضای خانواده و ویژگی‌های آنها، شخصیت، رفتار و روابط درونی آنهاست (رانی و کوماری⁵، 2019). جو عاطفی خانواده⁶، سطح علاقه و احساس افراد خانواده نسبت به یکدیگر و نیز چگونگی برخورد و ارتباط آنها را نشان می‌دهد و بر سلامت رفتار و روان افراد تاثیرگذار است (رشیدی و همکاران، 1396؛

¹ Sun & Liu

² Pekrun

³ Dimitropoulou

⁴ chen & lu

⁵ Rani & Kumari

⁶ Family Emotional Climate

به نقل از شیوندی چلیچه و همکاران، 1400). فضای خانوادگی گرم و صمیمی با مشکلات رفتاری کمتر، اضطراب پایین‌تر و افزایش عزت‌نفس در میان نوجوانان همراه است (کاپتانویچ و اسکوگ¹، 2021). هر چه جو عاطفی خانواده گرم‌تر و صمیمی‌تر باشد، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارتقا می‌یابد (شریفی و همکاران، 1403). نتایج پژوهش مرآتی و همکاران (1401) نشان داد جو خانواده و جو مدرسه از طریق خودشفقت‌ورزی بر پیوند با مدرسه اثرگذار است. یافته‌های حاصل از پژوهش قلمکاریان و اسماعیلی‌بابادی (1400) نشان داد بین جو عاطفی خانواده و احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان دختر رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. بین جو خانواده و مشارکت در مدرسه همبستگی بالایی وجود دارد و خانواده و مدرسه دو عامل زمینه‌ای مهم در مشارکت مدرسه دانش‌آموزان هستند. (گونی² و همکاران، 2015). دانش‌آموزان دوره راهنمایی تغییرات مختلف جسمانی، هورمونی و عصبی را تجربه می‌کنند و در این دوره نسبت به دوره ابتدایی وارد محیط بزرگتری می‌شوند و ممکن است احساس کنند توجه کمتری از کارکنان مدرسه دریافت می‌کنند لذا احساس تعلق به مدرسه در این زمان برای آنها به الویت تبدیل می‌شود (لیپکین³، 2020).

دانش‌آموزان از طریق دلبستگی و روابط نزدیک با افراد مدرسه که شامل معلم و دانش‌آموزان است و همچنین تعهد به هنجارها و ارزش‌های اجتماعی مدرسه می‌توانند پیوندهای اجتماعی قوی با مدرسه خود ایجاد کنند (ازگنل⁴ و همکاران، 2018). روابط نزدیک و بدون درگیری با معلمان پیش‌بینی‌کننده سازگاری اجتماعی و رفتارهای تطبیقی در مدرسه است برعکس، درگیری با معلم با کاهش مشارکت در کلاس و مشارکت در مدرسه ارتباط دارد و پیش‌بینی‌کننده مشکلات رفتاری درونی و بیرونی در سال‌های مدرسه است (مک دونیل و بیرمن⁵، 2023). بنا بر آنچه گفته شد میتوان اینگونه نتیجه گرفت که پیوند با مدرسه بر جنبه‌های مختلف زندگی دانش‌آموزان در حین و بعد از تحصیل اثر می‌گذارد. از سوی دیگر با توجه به نقش حیاتی پیوند با مدرسه در پیشرفت تحصیلی، سلامت روانی و کاهش رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان، شناسایی عوامل مؤثر بر آن از جمله هیجانات تحصیلی و جو عاطفی خانواده ضروری است. مطالعات نشان می‌دهند که ضعف در این پیوند میتواند منجر به افت تحصیلی، بیگانگی از مدرسه و حتی ترک تحصیل شود. از سوی دیگر، درک تعامل میان هیجانات دانش‌آموزان و جو خانواده به طراحی مداخلات جامع‌تر

¹ Kapetanovic & Skoog

² Goni

³ Lipkin

⁴ Ozgenel

⁵ McDoniel & Bierman

برای تقویت تعلق به مدرسه کمک میکند. بنابراین، این تحقیق با هدف پر کردن شکاف‌های موجود در ادبیات موضوع و ارائه راهکارهای عملی برای بهبود پیوند با مدرسه دانش‌آموزان هم برای متخصصان تربیتی و هم برای خانواده‌ها، از اهمیت بالایی برخوردار است. همچنین انجام این پژوهش باعث گسترش ادبیات موجود از متغیرهای پژوهش می‌شود، بنابراین انجام پژوهش در این زمینه ضروری بنظر می‌رسد. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی نقش هیجانات تحصیلی دانش‌آموزان و جو عاطفی خانواده در پیش‌بینی پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بود.

روش پژوهش

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه هشتم شهرستان بجستان در سال تحصیلی 1401-1402، که طبق آمار آموزش و پرورش بجستان 263 نفر (124 دختر و 139 پسر) بودند. که براساس جدول کرجسی مورگان حجم نمونه 152 نفر (79 نفر دانش‌آموز پسر، 73 نفر دانش‌آموز دختر) به صورت روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند. پس از اخذ مجوزهای لازم، لیست مدارس دخترانه و پسرانه در مقطع متوسطه اول تهیه شد و پس از مراجعه به مدارس و کسب اجازه از مدیران این مدارس از دانش‌آموزان پایه هشتم درخواست شد که به پرسشنامه‌های پیوند با مدرسه، هیجان تحصیلی و جو عاطفی خانواده با دقت کافی پاسخ دهند و توضیحات مربوط به پرسشنامه‌ها به طور کامل برای دانش‌آموزان بیان گردید. پیشینه پژوهشی حاکی از آن بود که دانش‌آموزان پایه هشتم پیوند با مدرسه کمتری نسبت به سایر پایه‌ها در مقطع اول دارند و به همین دلیل دانش‌آموزان این پایه به عنوان جامعه در نظر گرفته شدند. پس از پاسخگویی دانش‌آموزان به سوالات، پرسشنامه‌های پژوهش جهت تجزیه و تحلیل جمع‌آوری شد. برای تحلیل و گزارش داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی مانند توزیع فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد کمینه و بیشینه و در سطح آمار استنباطی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چند گانه استفاده شد. لازم به ذکر است تمامی محاسبات آماری توسط نرم افزار SPSS-26 انجام گردید.

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده گردید.

پرسشنامه پیوند با مدرسه (SBQ) : جهت سنجش پیوند با مدرسه دانش‌آموزان (SBQ) از پرسشنامه رضایی‌شریف و همکاران (1393) استفاده گردید. این پرسشنامه دارای 40 سؤال است که شش عامل را از طریق مقیاس 5 درجه‌ای لیکرت (هرگز=1؛ به‌ندرت=2؛ گاهی=3؛ اغلب=4؛ همیشه=5) مورد سنجش قرار می‌دهد. حداکثر نمره در این آزمون 200 و حداقل نمره در آن 40 است در پژوهش رضایی‌شریف و همکاران (1393) اعتبار این

پرسشنامه از طریق آقای کرونباخ 0/93 به دست آمد. در پژوهش مرآت و قدمپور (1401) اعتبار این پرسشنامه به روش آقای کرونباخ محاسبه شد و ضریب آلفا 0/86 و برای مولفه‌ها به ترتیب 0/89، 0/86، 0/81، 0/78، 0/75، 0/72، و 0/71 به دست آمد. در این پژوهش اعتبار پرسشنامه از طریق ضریب آقای کرونباخ 0/91 محاسبه شد.

پرسشنامه هیجان تحصیلی (AEQ): پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی، توسط پکران و همکاران (2002) طراحی شده است. این پرسشنامه دارای 43 سوال و 7 مولفه می‌باشد و بر اساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً موافقم به سنجش هیجان‌های تحصیلی می‌پردازد. لذت، غرور، اضطراب، شرم، خشم، ناامیدی و خستگی مولفه‌های این پرسشنامه هستند و در پژوهش پکران و همکاران آقای کرونباخ محاسبه شده برای این پرسشنامه 0/75 تا 0/95 گزارش شد (فلاح‌نژاد و همکاران، 1403). ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده این پرسشنامه در پژوهش کدیور و همکاران (1388) بالای 0/70 برآورد شد. کدیور و همکاران (1391) ضریب پایایی بر اساس آقای کرونباخ برای زیر مقیاس لذت، امید، غرور، خشم، اضطراب، شرم، ناامیدی و خستگی به ترتیب 0/76، 0/78، 0/75، 0/80، 0/80، 0/83، 0/85، 0/86 به دست آوردند. همچنین در پژوهش پکران و همکاران (2009) هم در پژوهش کدیور (1391) نتایج حاصل از تحلیل عاملی، بیانگر روایی پرسشنامه هیجان‌تحصیلی است. در پژوهش هاشمی‌زاده و مهدیان (1397) آقای کرونباخ برای متغیرهای ذکر شده به ترتیب 0/74، 0/73، 0/78، 0/77، 0/82، 0/79، 0/83 و 0/82 برآورد شد. حسینی (1400) در پژوهشی به رواسازی پرسشنامه هیجان تحصیلی در دانش‌آموزان مقطع دبستان پرداخت و نتایج بررسی پایایی نشان داد هم ضرایب آقای کرونباخ و هم ضرایب بازآزمایی زیرمقیاس‌های ابزار از 0/70 تا 0/89 متغیر هستند که نشان‌دهنده همسانی درونی مناسب آن است. در پژوهش حاضر اعتبار پرسشنامه از طریق ضریب آقای کرونباخ 0/84 بدست آمد.

پرسشنامه جو عاطفی خانواده (FECQ): پرسشنامه جو عاطفی خانواده را آلفرد بی‌هیل برن (1964) به منظور سنجش میزان مهرورزی در تعاملات پدر و مادر- فرزند ساخت. این مقیاس دارای 16 سؤال و 8 خرده مقیاس شامل: محبت، نوازش، تأیید کردن، تجربه‌های مشترک، هدیه دادن، تشویق کردن، اعتماد کردن و احساس امنیت است. نمرگذاری این پرسشنامه براساس طیف 5 گزینه‌ای لیکرت است. حد پایین نمرات این پرسشنامه (16) و حد بالای نمرات (80) است. پرسش‌های فرد رابطه عاطفی پدر و فرزند و پرسش‌های زوج پیوند عاطفی مادر و فرزند را می‌سنجد (شریفی و همکاران، 1403). جمشیدی (1379) ضریب پایایی آزمون جو عاطفی خانواده را از طریق آقای کرونباخ و بازآزمایی محاسبه کرد که به ترتیب 0/78 و 0/83 به دست آمد. در پژوهش بارانی و

همکاران (1398) روایی مقیاس جو عاطفی خانواده 0/77 و اعتبار مقیاس با روش آلفای کرونباخ برای هشت بعد بین 0/60 تا 0/80 به دست آمد. در این پژوهش اعتبار این پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ 0/87 برآورد شد.

یافته‌ها

شرکت کنندگان در این مطالعه 152 نفر بودند که 48 درصد آنها دانش‌آموزان دختر و 52 درصد دانش‌آموزان پسر بودند.

جدول 1. میانگین و انحراف معیار، کجی، کشیدگی و ضریب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش

متغیرها	M	SD	SK	Ku	همبستگی سایر متغیرها با پیوند با مدرسه
پیوند با مدرسه	125/10	32/87	-0/236	-0/499	-
لذت	17/05	4/60	-0/274	-0/469	0/657**
غرور	16/34	3/98	-0/257	-0/098	0/317**
هیجان‌های مثبت تحصیلی	33/40	7/20	-0/268	-0/231	0/595**
اضطراب	14/25	4/38	0/055	-0/615	-0/319**
شرم	19/78	7/05	0/450	-0/514	-0/243**
خشم	10/94	4/06	0/220	-0/531	-0/461**
نامیدی	9/85	3/98	0/631	-0/282	-0/507**
خستگی	31/54	10/14	0/071	-0/523	-0/650**
هیجان‌های منفی تحصیلی	86/37	24/98	0/219	-0/321	-0/544**
محبت	8/58	1/69	-1/08	0/504	0/414**
نوازش	7/40	2/31	-0/656	-0/441	0/402**
تایید کردن	7/28	2/10	-0/485	-0/294	0/359**
تجربه‌های مشترک	6/53	2/42	-0/295	-0/761	0/463**
هدیه دادن	7/63	2/17	-0/563	-0/657	0/349**
تشویق کردن	8/07	1/97	-0/889	0/123	0/424**
اعتماد	8/11	2/00	-0/988	0/173	0/406**
احساس امنیت	8/40	2/01	-1/42	1/54	0/387**
جو عاطفی خانواده	62/05	13/25	-0/874	0/348	0/505**

در جدول (1) شاخص‌های میانگین و انحراف معیار و توزیع داده‌ها (کجی و کشیدگی) متغیرهای پیوند با مدرسه، هیجان‌های تحصیلی و جو عاطفی خانواده نشان داده شده است. دو آماره کجی و کشیدگی نشان می‌دهد که شکل توزیع داده‌ها در هر متغیر نرمال (در بازه 2 و -2) می‌باشد. همچنین نتایج ضریب همبستگی نشان داد بین هیجان‌های مثبت تحصیلی،

هیجان‌های منفی تحصیلی و جو عاطفی خانواده با پیوند با مدرسه دانش‌آموزان به ترتیب با مقادیر (0/595، 0/544، -0/505) در سطح 0/01 رابطه معناداری وجود دارد ($P < 0/01$).
جدول 2. خلاصه الگوی رگرسیون چندگانه پیش‌بینی پیوند با مدرسه براساس هیجان تحصیلی دانش‌آموزان

متغیر ملاک: پیوند با مدرسه								
sig	t	ضریب	ضرایب		F	R ²	R	متغیر پیش‌بین
		استاندارد	غیر استاندارد	B				
		Beta						
0/001	9/07	0/595	0/300	2/71	82/30	0/350	0/595	هیجان مثبت تحصیلی
0/001	-7/94	-0/544	0/090	-0/716	63/14	0/292	0/544	هیجان منفی تحصیلی
0/001	7/16	0/505	0/175	1/25	51/32	0/250	0/505	جو عاطفی خانواده

نتایج جدول (2) نشان می‌دهد که متغیر هیجان‌های مثبت تحصیلی توانسته با مقدار ضریب تبیین (R^2) 0/350 یعنی 35 درصد از واریانس تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را پیش‌بینی نماید. همچنین هیجان‌های منفی تحصیلی توانسته با مقدار ضریب تبیین (R^2) 0/292 یعنی 29 درصد از واریانس تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را پیش‌بینی کند. یافته‌های جدول (2) نیز بیانگر این است که متغیر جو عاطفی خانواده توانسته با مقدار ضریب تبیین (R^2) 0/250 یعنی 25 درصد از واریانس تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را پیش‌بینی نماید.

جدول 3. خلاصه الگوی رگرسیون پیش‌بینی پیوند با مدرسه توسط مؤلفه‌های هیجان‌های تحصیلی و جو

عاطفی خانواده							
گا	متغیر	R	R ² تعدیل شده	F	β	t	sig
1	لذت	0/657	0/428	113/84	0/657	10/67	0/001
1	خستگی	0/650	0/418	109	0/650	10/46	0/001
1	تجربه‌های مشترک	0/463	0/209	40/91	0/463	6/39	0/001
2	تجربه‌های مشترک + تشویق کردن	0/512	0/253	26/51	0/334	4/09	0/001
					0/255	3/11	0/001

نتایج جدول (3) نشان‌دهنده این است که از بین مؤلفه‌های هیجان‌های مثبت تحصیلی، فقط و به تنهایی مؤلفه لذت بیشترین نقش را در تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر عهده دارد. چنانکه در جدول فوق مشاهده می‌شود، در گام اول مؤلفه لذت وارد معادله رگرسیون شده که توانسته 42/8 درصد از تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را بطور مثبت و معناداری پیش‌بینی کند ($P<0/01$ ، $t=10/67$ ، $\beta=0/657$). همچنین نتایج جدول (3) نشان‌دهنده این است که از بین مؤلفه‌های هیجان‌های منفی تحصیلی، فقط و به تنهایی مؤلفه خستگی بیشترین نقش را در تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر عهده دارد. چنانکه در جدول فوق مشاهده می‌شود، در گام اول مؤلفه خستگی وارد معادله رگرسیون شده که توانسته 41/8 درصد از تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را بطور منفی و معناداری پیش‌بینی نماید ($P<0/01$ ، $t=-10/46$ ، $\beta=-0/650$).

نتایج جدول (3) بیانگر این است که از بین مؤلفه‌های جو عاطفی خانواده، مؤلفه تجربه‌های مشترک بیشترین نقش را در پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر عهده دارد. چنانکه در جدول فوق مشاهده می‌شود، در گام اول مؤلفه تجربه‌های مشترک وارد معادله رگرسیون شده که توانسته 20/9 درصد از تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را پیش‌بینی کند ($\beta=0/463$ ، $P<0/01$ ، $t=6/39$). همچنین در گام دوم مؤلفه تشویق کردن با مقادیر ($\beta=0/255$ ، $P<0/01$ ، $t=3/11$) نیز وارد معادله رگرسیون شده است که با مؤلفه تجربه‌های مشترک ($P<0/01$ ، $t=4/09$ ، $\beta=0/334$) روی هم توانسته‌اند 25/3 درصد از تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را پیش‌بینی نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی نقش هیجانات تحصیلی دانش‌آموزان و جو عاطفی خانواده در پیش‌بینی پیوند با مدرسه انجام گرفت.

نتایج یافته‌های اول پژوهش بیانگر این بود که هیجان‌های مثبت تحصیلی توانست تغییرات پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان را بطور مثبت و معنادار پیش‌بینی نماید. از بین مؤلفه‌های هیجان‌های مثبت تحصیلی، فقط و به تنهایی مؤلفه لذت بیشترین پیش‌بینی را در تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر عهده داشت. همچنین یافته‌ها نشان داد که متغیر هیجان‌های منفی تحصیلی توانست تغییرات پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان را بطور منفی و معنادار پیش‌بینی نماید. از بین مؤلفه‌های هیجان‌های منفی تحصیلی، فقط و به تنهایی مؤلفه خستگی بیشترین پیش‌بینی را در تغییرات پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر عهده دارد.

این یافته با نتایج پژوهش عزیزی (1402)، ژانگ و همکاران (2023)، شیخ‌الاسلامی و همکاران (1400)، مرآت و همکاران (1400)، همتی (1399) همسویی و مطابقت دارد. نتایج پژوهش عزیزی (1402) نشان داد بین ابعاد هیجانات تحصیلی با اشتیاق به مدرسه

رابطه وجود دارد و هیجانات تحصیلی می‌توانند اشتیاق به مدرسه را را پیش‌بینی نمایند. شیخ‌الاسلامی و همکاران (1400) نشان دادند که هیجان تحصیلی پیش‌بینی کننده پیوند با مدرسه دانش‌آموزان است. مطالعات مختلف نشان داده‌اند که پیوند ضعیف با مدرسه با پیشرفت تحصیلی پایین، عدم حضور در مدرسه، ترک تحصیل، درگیری با همکلاسی‌ها و مشکلات رفتاری پرخطر همراه است. همتی (1399) در پژوهشی نشان داد که هیجانات تحصیلی و حمایت از خودمختاری ادراک شده توان پیش‌بینی احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی-اجتماعی دانش‌آموزان را داشتند. پکران (2006) در نظریه کنترل-ارزش خود بیان می‌کند که هیجانات تحصیلی بر اساس دو عامل کلیدی شکل می‌گیرند: احساس کنترل دانش‌آموز بر فعالیت‌های تحصیلی و ارزشی که او برای این فعالیت‌ها قائل است. هیجانات مثبت مانند لذت و امید، انگیزه و مشارکت را افزایش می‌دهند، در حالی که هیجانات منفی مثل اضطراب و خشم می‌توانند مانع یادگیری شوند. احساسات مثبت دانش‌آموزان در کلاس درس نقش اساسی در ایجاد یک چرخه مثبت دارد که مشارکت دانش‌آموزان را تشویق می‌کند (ژانگ و همکاران، 2023).

پژوهشگران معتقدند که احساس دانش‌آموزان به مدارس دارای اهمیتی اساسی است، این احساس از یک سو در ارتباط با نقش پیشگیرانه آن در برابر کجروی‌های دانش‌آموزان و از سوی دیگر بهبود شرایط ایجاد فرصت‌های مناسب برای پیشرفت و هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان است. بنابراین، درک فرایند تغییرات پیوند با مدرسه، علل و پیامدهای آن، ما را در درک عواملی که باعث تقویت پیوند با مدرسه دانش‌آموزان می‌شوند، کمک می‌کند. یکی از این عوامل هیجان تحصیلی می‌باشد. تحقیقات نشان داده است هیجان‌های تحصیلی که دانش‌آموزان در موقعیت‌های آموزشی تجربه می‌کنند بر ادراک و رفتار آنها تأثیر داشته و به طور معناداری با انگیزش، راهبردهای یادگیری، منابع شناختی، خودتنظیمی، خودپنداره تحصیلی و احساس پیوند با مدرسه دانش‌آموزان مرتبط است (هارلی¹ و همکاران، 2019). در زندگی تحصیلی چگونگی تنظیم هیجان‌های تحصیلی و مدیریت آنها همبستگی مثبتی با احساس خوب به معلم و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارد. تقویت هیجان‌های تحصیلی از آن جهت اهمیت دارد که این هیجان‌ها قادرند، عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کنند (آریاتبار و همکاران، 1400). از این رو هیجان‌های تحصیلی در تبیین تغییرپذیری کمیت و کیفیت زندگی تحصیلی و احساس پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است.

بنابراین چه گفته شده می‌توان اینگونه تبیین نمود که هیجانات تحصیلی از طریق مکانیسم دوگانه بر پیوند با مدرسه تأثیر می‌گذارند. هیجانات مثبت، به‌ویژه لذت به‌عنوان قوی‌ترین

¹ Harley

پیش‌بینی‌کننده، چرخه مثبتی ایجاد می‌کنند که از طریق افزایش انگیزش، تقویت راهبردهای یادگیری و بهبود خودپنداره تحصیلی، احساس تعلق و مشارکت فعال دانش‌آموزان را در محیط مدرسه تقویت می‌کنند. در مقابل، هیجانات منفی، خاصه خستگی، با کاهش منابع شناختی و اختلال در تنظیم هیجانات، پیوند عاطفی با مدرسه را تضعیف کرده و منجر به اجتناب از فعالیت‌های تحصیلی می‌شوند. این فرآیند مطابق نظریه کنترل-ارزش پکران، از طریق تأثیر بر احساس کنترل و ارزش‌گذاری دانش‌آموزان نسبت به تحصیل عمل می‌کند و نشان می‌دهد که تنظیم مؤثر هیجانات تحصیلی برای ایجاد پیوند قوی با مدرسه ضروری است.

یافته‌های سوال دوم حاکی از این بود که جو عاطفی خانواده توانست تغییرات پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان را بطور مثبت و معنادارای پیش‌بینی نماید. همچنین از بین مؤلفه‌های جو عاطفی خانواده فقط مؤلفه‌های تجربه‌های مشترک و تشویق کردن توان پیش‌بینی پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را داشتند.

این یافته با نتایج پژوهش مارتین¹ و همکاران (2022)، کاپتانوویچ و اسکوک (2020)، مرآتی و همکاران (1401)، ین و همکاران (2021)، گونی و همکاران (2015) مطابقت دارد. و با نتایج پژوهش قلمکاریان و اسماعیلی بآبادی (1400) همسو نبود. نتایج پژوهش قلمکاریان و اسماعیلی بابای (1400) حاکی از آن بود که بین نمره کل جو عاطفی خانواده و نمره کل احساس تعلق به مدرسه رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. نتایج پژوهش مارتین و همکاران (2022) نشان داد که حمایت والدین به طور مثبت بر مشارکت در مدرسه تأثیر می‌گذارد. خانواده و مدرسه دو مکان اصلی برای توسعه اجتماعی شدن نوجوانان هستند که می‌تواند با وابستگی خوب والدین به فرزند و پیوند مدرسه کمک کند. مطالعات قبلی نشان می‌دهد که دلبستگی والدین-کودک نقش مهمی در ترویج شکل‌گیری پیوندهای مدرسه در سطح عالی دارد، که احتمالاً بر سازگاری اجتماعی نیز تأثیر می‌گذارد (ین و همکاران، 2021). جو خانواده به روابط والدین با فرزندان اشاره دارد و خانواده باید محیطی امن و سالم برای فرزندان باشد و آنها را قادر سازد تا چگونگی برخورد با مسائل و حل مشکلات را یاد بگیرند. مدرسه یکی از مهم‌ترین محیط‌ها برای بروز این ویژگی است و نتایج پژوهشی حاکی از آن است که جو خانواده بر بهبود و کیفیت محیط تحصیلی و آموزش مؤثر است (مرآتی و همکاران، 1400). اگر میان اعضای یک خانواده صمیمیت، محبت و دوستی برقرار باشد، مهارت جرئت‌ورزی در فرزندان پرورش پیدا می‌کند و فرصت رشد، بالندگی و خودشکوفایی در اختیار آنها قرار می‌گیرد اما در خانواده‌هایی که مسائل و مشکلات

¹ Martins

حل‌نشده وجود دارد، بی‌علاقگی نسبت به درس و مدرسه، شکست در یادگیری و ترک تحصیل وجود دارد (یون و همکاران، 2020؛ به نقل از بیان‌فر و همکاران، 1400). بنا بر آنچه گفته شد می‌توان اینگونه تبیین نمود که یک جو عاطفی گرم و حمایتگر در خانواده، با تأمین نیازهای اساسی روانشناختی فرزند از جمله احساس امنیت، خودمختاری و تعلق خاطر، بستری حیاتی برای تقویت مشارکت تحصیلی و پیوند مؤثر با مدرسه فراهم می‌کند. در چنین خانواده‌هایی، تعاملات مبتنی بر احترام متقابل و گفتگوی آزاد، الگویی مناسب برای ارتباط با معلمان و همسالان در محیط مدرسه می‌سازد، ضمن آنکه مهارت‌های تنظیم هیجانی آموخته شده در خانه، توانایی سازگاری با چالش‌های تحصیلی و اجتماعی را افزایش می‌دهد. ارزش‌گذاری آموزش به عنوان یک هنجار خانوادگی، انگیزه درونی دانش‌آموز را تقویت کرده و حس مسئولیت‌پذیری نسبت به تکالیف و فعالیت‌های مدرسه را عمیق‌تر می‌کند. این فرآیندها در نهایت یک چرخه مثبت ایجاد می‌کنند که در آن، حمایت عاطفی خانواده منجر به مشارکت فعال‌تر در مدرسه می‌شود، موفقیت‌های تحصیلی و اجتماعی را به همراه دارد و این موفقیت‌ها به نوبه خود تعامل سازنده بین خانواده و مدرسه را تقویت می‌نماید. بنابراین، جو عاطفی خانواده نه تنها به عنوان پایه‌ای برای رشد فردی، بلکه به عنوان عاملی کلیدی در شکل‌گیری نگرش‌ها، رفتارها و کیفیت تعاملات دانش‌آموز با نظام آموزشی عمل می‌کند.

نتایج پژوهش حاضر به علت استفاده از پرسشنامه تمام معایب این روش را داراست لذا هنگام تعمیم نتایج بایستی جانب احتیاط رعای گردد. ماهیت همبستگی و مقطعی پژوهش امکان استنباط روابط علی را محدود کرده و صرفاً روابط همبستگی قابل تفسیر است. همچنین عدم کنترل متغیرهای مداخله‌گر مهمی چون وضعیت اقتصادی-اجتماعی، سبک‌های یادگیری و عدم بهره‌گیری از روش‌های کیفی برای درک عمیق‌تر تجربیات دانش‌آموزان از دیگر محدودیت‌های این پژوهش محسوب می‌شود. بر اساس یافته‌های این پژوهش که نشان داد هیجانات مثبت تحصیلی 35 درصد و جو عاطفی خانواده 25 درصد از تغییرات پیوند با مدرسه را پیش‌بینی می‌کنند، پیشنهاد می‌شود معلمان با به‌کارگیری روش‌های تدریس تعاملی، ایجاد محیط کلاسی ایمن و حمایتگر و طراحی تجربیات موفقیت برای دانش‌آموزان، زمینه تقویت هیجانات مثبت یادگیری را فراهم آورند. والدین نیز از طریق ایجاد جو عاطفی گرم و حمایتگر در خانه، ابراز علاقه واقعی به پیشرفت تحصیلی فرزند و مشارکت فعال در فعالیت‌های مدرسه، به تقویت پیوند فرزندان با مدرسه کمک کنند. مدیران آموزشی نیز با تدوین برنامه‌های آموزش ضمن خدمت برای معلمان، برگزاری کارگاه‌های مشترک والدین-معلمان و ایجاد شاخص‌های ارزیابی پیوند مدرسه، زمینه هماهنگی بیشتر خانه و مدرسه را در جهت افزایش تعلق دانش‌آموزان به محیط تحصیلی فراهم نمایند.

منابع

- آریاتبار، لیلی؛ خوئینی، فاطمه و اسدزاده، حسن. (1400). اثربخشی آموزش متمرکز برتنظیم هیجان پکران بر هیجان های پیشرفت و خودنظم جویی تحصیلی دانش آموزان، علوم روانشناختی، 20(104)، 1363-1381.
<http://dx.doi.org/10.52547/JPS.20.104.1363>
- بیان فر، فاطمه؛ پرتونژاد، نفیسه و طباطبایی، سیدموسی. (1400). پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس جو عاطفی خانواده و حمایت تحصیلی در دانش آموزان: نقش میانجی هیجان های تحصیلی. فصلنامه خانواده و پژوهش، 18(4)، 31-48.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26766728.1400.18.4.2.7>
- پلروری هراتبر، الهام و عاشوری، هایده. (1401). مدل ساختاری از هویت تحصیلی بر اساس سبک های یادگیری با نقش میانجی پیوند با مدرسه و جهت گیری هدف در دانش آموزان مدارس ابتدایی رحیم آباد. پژوهش های برنامه ریزی درسی و آموزشی، 13(1)، 26-13.
https://journals.iau.ir/article_702423.html
- جعفری هرنندی، رضا، ستایشی اظهري، محمد، فضل اللهی قمیشی، سیف الله. (1398). روابط ساختاری پیوند با مدرسه و اهمال کاری تحصیلی در دانش آموزان دبستانی: نقش میانجیگری خودکارآمدی تحصیلی. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، 3(20)، 110-121.
<https://doi.org/10.30486/jsrp.2019.577173.1527>
- حسینی، سیدعدنان (1400). روسازی پرسشنامه هیجان های تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی (AEQ-ES)، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، 10(3)، 153-179.
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2423494.1400.10.3.6.5>
- رضایی شریف، علی؛ حجازی، الهه؛ قاضی طباطبایی، محمود و اژه ای، جواد. (1393). ساخت و آماده سازی پرسشنامه پیوند با مدرسه (SBQ) در دانش آموزان. نشریه روانشناسی مدرسه، 3(1)، 55-67.
https://jssp.uma.ac.ir/article_158.html
- سلیمانی شبیلو، ناهید؛ واحدی، شهرام و نعمتی، شهرز. (1398). رابطه هیجان های تحصیلی دانش آموزان، معلمان و والدین با عملکرد تحصیلی درس علوم. فصلنامه سلامت روان کودک، 6(1)، 189-199.
<http://dx.doi.org/10.29252/jcmh.6.1.16>
- شاه حسینی، لیلا؛ مجدآبادی فراهانی، زهره و طباطبایی، موسی. (1403). رابطه تعارض میان والدین با مشکلات برونی سازی شده در نوجوانان: نقش واسطه گر پیوند با مدرسه. فصلنامه علمی پژوهشی خانواده و پژوهش، ۲۱ (۲)، ۶۱-۷۶.
<http://qjfr.ir/article-1-1957-fa.html>

شریفی، علی‌اکبر؛ داوری، رقیه و امینی، باقر. (1403). تدوین مدل ساختاری پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس کارکردهای اجرایی، تفکر خلاق و اشتیاق تحصیلی با میانجی‌گری جو عاطفی خانواده. فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی، 20(4)، 29-43.

<https://doi.org/10.22051/jontoe.2024.47242.3931>

شیخ‌الاسلامی، علی؛ رضایی‌شریف، علی و ترابی‌پشت‌مخی، سیدنغمه. (1400). نقش ادراک از محیط از کلاس، خوش‌بینی تحصیلی و هیجان‌های تحصیلی در پیش‌بینی پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان دختر. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، 15(52)، 46-57.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831324.1400.15.52.3.5>

صالحی‌افشار، ملیکا؛ محمدی، اکبر و حقیقت، سارا. (1403). ارائه مدل ساختاری پیوند با مدرسه بر اساس دلزدگی تحصیلی با میانجی‌گری نارسایی هیجانی در دانش‌آموزان مقطع متوسطه. مجله علوم روان‌شناختی، 23(138).

<https://doi.org/10.52547/JPS.23.138.1435>

عزیزی، مرضیه. (1402). بررسی رابطه بین هیجانات تحصیلی با اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر مرودشت. سومین همایش ملی ایده‌های کاربردی در علوم تربیتی، روانشناسی و مطالعات فرهنگی، بوشهر، ایران.

<https://civilica.com/doc/1788604>

فلاح‌نژاد، محمدرضا؛ ابراهیمی‌قوام، صغری؛ درتاج، فریبرز؛ برجلی، احمد و فرخی، نورعلی (1403). تدوین و آزمون مدل سازگاری تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزندپروری ادراک‌شده با میانجی‌گری سرمایه روانشناختی، کیفیت زندگی و هیجان‌های تحصیلی. مجله علوم روان‌شناختی، 23(138)، 1-16.

<https://psychologicalscience.ir/article-1-1834-fa.html>

قلمکاریان، محمد و اسماعیلی‌بابادی، مریم. (1400). رابطه جو عاطفی خانواده با رشد خودمختاری و احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان دختر مقطع دوم متوسطه در ایام کرونا. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، 4(39)، 150-163.

<https://civilica.com/doc/1876340>

کدیور، پروین؛ فرزاد، ولی‌الله؛ کاوسی‌ان، جواد و نیکدل، فریبرز. (1388). رواسازی پرسشنامه هیجان‌های تحصیلی پکران. نشریه نوآوری‌های آموزشی، 8(32)، 7-38.

https://noavaryedu.oerp.ir/article_78909.html

مرآتی، علیرضا؛ قدمپور، عزت‌الله و ویسکرمی، حسنعلی. (1401). بررسی نقش میانجی‌گری خودشفقت‌ورزی در ارتباط جو خانواده و مدرسه با پیوند با مدرسه-مورد مطالعه: دانش‌آموزان دوره متوسطه اول. نشریه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، 23(4)،

<https://doi.org/10.30486/jsrp.2021.1941182.3183.122-109>

میرانی سرگزی، نرگس؛ بشارت، محمدصادق؛ عسگری، مهتاب و طاهری، ابوالفضل. (1399). بررسی رابطه مدیریت سواد رسانه‌ای با هیجان تحصیلی و خلاقیت شناختی دانشجویان در فضای مجازی. نشریه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، 11(2)، 85-104. https://journals.iau.ir/article_677859.html

نعمتی، شهروز؛ جامعی، رقیه و جعفری، محمد. (1403). اثربخشی برنامه بخشایشگری بر رفتارهای دلجویی، پیوند با مدرسه و بهزیستی تحصیلی دختران قربانی قلدری. مطالعات روان‌شناسی بالینی، 15(55)، 102-83. <https://doi.org/10.22054/jcps.2025.82340.3148>

هاشمی‌زاده‌نهی، نرگس و مهدیان، حسین. (1397). نقش اشتیاق تحصیلی و شکفتگی در پیش‌بینی هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان. نشریه مطالعات روان‌شناسی تربیتی، 31(3)، 271-243. <https://doi.org/10.22111/jeps.2018.4277>

همتی، بابک. (1399). نقش هیجان‌ات تحصیلی، حمایت از خودمختاری ادراک شده و احساس تعلق به مدرسه در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی-اجتماعی دانش‌آموزان بی‌سرپرست. روانشناسی مدرسه، 9(1) (پیاپی 33)، 228-207. https://jssp.uma.ac.ir/article_912.html

References

- Charteris, J & Page, A. (2021). School bonding, attachment, and engagement through remote learning: Fostering school connectedness. *New Zealand Journal of Teachers' Work*, 18(2), 91-108. <https://doi.org/10.24135/teacherswork.v18i2.329>
- Chen, X & Lu, L. (2022). How classroom management and instructional clarity relate to students' academic emotions in Hong Kong and England: A multi-group analysis based on the control value theory. *Learning and Individual Differences*, 98(3/4):102183. <http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2022.102183>
- Dimitropoulou, P., Filippatou, D., Gkoutzourela, S., Michaelides, M. (2025). The Synergy of School Climate, Motivation, and Academic Emotions: A Predictive Model for Learning Strategies and Reading Comprehension. *Behavioral Sciences*, 15(4):503. <http://dx.doi.org/10.3390/bs15040503>
- Goñi, E., Fernández-Zabala, A., Camino, I., & María Zulaika, L. (2015). Family and school context in school engagement. *European Journal of*

- Psychology of Education*, 9(2).
<http://dx.doi.org/10.1016/j.ejeps.2015.09.001>
- Harley, J.M., Pekrun, R., Taxer, J.L., Gross, J.J. (2019). Emotion regulation in achievement situations: an integrated model. 29(2): 106 -126.
<https://doi.org/10.1080/00461520.2019.1587297>
- Kapetanovic, S & Skoog, T. (2021). The Role of the Family's Emotional Climate in the Links between Parent-Adolescent Communication and Adolescent Psychosocial Functioning. *Res Child Adolesc Psychopathol*, 49(2), 141-154. <https://doi.org/10.1007/s10802-020-00705-9>
- Kinoshita, M., Kawabata, Y., & Onishi, A. (2024). The longitudinal association between school bonding and delinquency among adolescents. *Current Psychology*, 43(35), 28416-28428. <http://dx.doi.org/10.1007/s12144-024-06483-7>
- Lipkin, S. (2020). The Relationship between School Climate, School Valuing, and Academic Achievement among Middle School Students. Dissertation submitted to the Faculty of the Graduate School of the University of Maryland, Baltimore County, in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy
- Maiya, S., Dotterer, A. M., & Whiteman, S. D. (2021). Longitudinal changes in adolescents' school bonding during the COVID-19 pandemic: Individual, parenting, and family correlates. *Journal of Research on Adolescence*, 31(3), 808-819. <https://doi.org/10.1111/jora.12653>
- Martins, J., Cunha, J., Lopes, S., Moreira, T. & Rosário, P. (2022). School Engagement in Elementary School: A Systematic Review of 35 Years of Research. *Educational Psychology Review*, 34(2), 793-849. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10648-021-09642-5>
- McDoniel, M. & Bierman, K. (2023). Exploring pathways linking early childhood adverse experiences to reduced preadolescent school engagement. *Child Abuse & neglect*, 142(1):105572. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105572>
- Oelsner, J., Lippold, M.A. & Greenberg, T. (2011). Factors Influencing the Development of school bonding Among Middle School Students. *J Early Adolesc*, 31(3), 463-487. <https://doi.org/10.1177/0272431610366244>

- Ozgenel, M., Yılmaz, F. C., & Baydar, F. (2018). School climate as a predictor of secondary school students' school attachment. *Eurasian Journal of Educational Research*, 18(78), 87-116. <http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2018.78.5>
- Pekrun, R. (2024). Control-Value Theory: From Achievement Emotion to a General Theory of Human Emotions. *Educational Psychology Review*, 36(83). <https://link.springer.com/article/10.1007/s10648-024-09909-7>
- Pekrun, R., & Bühner, M. (2014). Self-report measures of academic emotions. In R. Pekrun & L. Linnenbrink-Garcia (Eds.), *International handbook of emotions in education* (pp. 561–579). <https://psycnet.apa.org/record/2014-09239-028>
- Rani, L & Kumari, V. (2019). Emotional maturity and family environment. *International Journal of Creative Research Thoughts*, 7(4), 784-789. <https://ijcrt.org/papers/IJCRT1133730.pdf>
- Vagos, P., & Carvalhais, L. (2022). Online Versus Classroom Teaching: Impact on Teacher and Student Relationship Quality and Quality of Life. *Frontiers in Psychology*, 13, 828774-828774. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.828774>
- Yin, H., Qian, S., Huang, F., Zeng, H., Zhang, C., & Ming, W. (2021). Parent-Child Attachment and Social Adaptation Behavior in Chinese College Students: The Mediating Role of School Bonding. *Frontiers in Psychology* (12). <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2021.711669>
- Zhang, T., Zhao, J., & Shen, B. (2023). The influence of perceived teacher and peer support on student engagement in physical education of Chinese middle school students: mediating role of academic self-efficacy and positive emotions. *Current Psychology*, 43(12):1-10. <http://dx.doi.org/10.1007/s12144-023-05200-0>
- Sun, Y., & Liu, L. (2023). Structural equation modeling of university students' academic resilience academic well-being, personality and educational attainment in online classes with Tencent meeting application in China: investigating the role of student engagement. *BMC Psychol.* 11:347. doi: [10.1186/s40359-023-01366-1](https://doi.org/10.1186/s40359-023-01366-1)